

Ժողովուրդի մեջ Ընկերություն ՊԱԼԱՏՈՒ
Ի՞նչ ծախուի ամեն Հայ գլխավաճառաց
Բով : Գին փոքր

էրինի, Միւսիւմանլարա միւսալի սու-
րէթտէ թուծմամբ օրուսը հազ-
գընտա իշխիքնա իշխմէն քէն վէ միւս-
թագիլ զազթիւլարըն իշխմէն քէն
ալարագ նէշը իշխմէն քէն իշխմէն քէն
ալար, պու սէօյլէտիլիմիլի թաստիգ իթ-
մէքտէ տիր :

Իշ պու մէրքէզտէ օլտուղու հալտէ,
մէմալիքի մահրուստէն իսքնան իտիպ,
Միւսիւմանըն կիլիմէն, իսլամ իշին
տալիմի պիր թէհիլքէն ատտ իշխմէն
էնէպիլին հալը իսթիգալըն նէ օլա-
պիլիր :

Կէնէնտէ, մուհաքէմաթ իսլահաթ
հազգընտա գալէմէն ալըպ տէրն իթ-
տիլիմի պիր պէնտտէ, գանուսու մէզ-
հէպիլին, մէլգըն իծրայէ վազ օլուն-
մասնա միւսապտէ իշխմէն իսուսու-
լարտա, նիզամընտա տալի կէօրիլէ-
պիլիր ուրէթտէն երրի մահաքէմէլէրի-
նի նիզամընտա գոյմագ իշին լազըմ կէ-
լէն պիրին իսթիգիլ կէօթէրտիլ :

Պու թարիգ, հիւքիւմէթի իծրայէ-
նի նիզամընտա քեմալիլէն ալըպ,
չէրիւթըն վիրտիլի հիւքիւմէրտէն տալի
միւսալիլէն իթմէն մէսիլիսէն իպարէթ
տիր :

Մէզքիւր թարիգ, հէր նէ գատար
ատի վէ գօլայ պիր չէ, իսէ տէ, հէնուզ
գապուլ օլունմամըն վէ գապուլ օլուն-
տուղունտա տալի տիլէր պիր մանի
տահա վարտը, էօյլէ պիր մանի քի, էվ-
վէլիլինտէն զիւրտէ գուվիլէթի օլտու-
ղունտա, հիւքիւմէն հիւքիւմէթ,
Օսմանը մահաքէմէլէրինէն էմիլիլէթ ի-
տիպ տէ, քէնտի թէպալարըն մէն-
փաթիլարըն, օնլարա իհալէն իտէմէզ-
իշ պու մանի, գանուսու պէլէտի-
լէն, գանուսու մէզհէպիլիլէն իշ գա-
րընտարտա իպարէթ տիր : Ղալէթ-
լէն մէրպէթիլի մահաքէմէլէր թէհիս
օլունուր, իսլամ, իշին, իշլիմա-
տան, վէ իսլամ գանուսու էօյլէթէն
պիր նալիպ օլուպ, քէնտի սէրթ թէհ-
պիլիսթ իսթիլիստէն հիւքիւմէն չէ, պիլ-
մէզ վէ հիւքիւմէն ինանմազ, իշ պու
գանուսուն պէօյլէ օլմասըն պիր տէ-
լէնէլիմիլ Եօթ տուր, գանուսու մէզ-
քիւր, մահապտէ մէպտէլէր իւզէրինէ
միւսապտէ օլուպ, մագ սէտիլիսէ, Միւս-
իւմանլար միւսապտէն գուհուր իտէն
մուտարալարըն հալ ու թէհիլիլէ իթ-
մէքտէն իպարէթ տիր : վէ Միւսիւ-
մանլարը, կեմալուրարա գալը մու-
հապազա իթմէտէն պալգա պիր չէ, յ
տիւլիլիմէն : Մէզքիւր գանուսուն հիւ
պիր պէնտի, հիւքիւմէթի սէնիլէնին
հիւքիւմէն թահթընտա պուլունան միւս-
թէլիլիլէնէն օլունմամըն հազգընտա մէլ-
գըն իծրայէ վազ օլունմազ, Գա-
նուսու մէզքիւր, Բէլլապիլէրէն ինա-
նանլար իշին եաքըմըն տըր, պիլիսէն
ալէլի, եալընը Միւսիւմանլարա ա-
լիտ տիր :

Մէլիւր գանուսուն մուվաճէհէսիտէ,
Խըրիսթիանըն չէհաթէթի թուծու-
մազ, վէ իսթիլիլէն հիւմադունա լալ-
մէն, ինսաֆը պիր գատը, պիր նա-
լիպ, վէ եալիստ սալիլ պիր Միւսիւ-
ման հաթիմ, օգուտուղու քիթապար-
տան, պիր կեմալուրար չէհաթէթիլիլէն,
այնի պիր միւսիւման չէհաթէթիլիլէն
պիլիլէն թահթընտա էօյլէթիլիլէն տիր
Խըրիսթիանըն մէզհէպիլիլէն պիր գալիտէն
է-
սալիլէն իսթիլիլէնէն բաքաք իշին
նէ տէրնէտէն գուվիլէթի վէ էհէմիլ
իսէ, էօյլէ տէ, միւսիւմանըն, մէզ-
քիւր իթիգաթը, մէզհէպիլէն պիր իթի-
գատ տըր : Իմտի, մէմալիլէն մահրու-
սէնին միւսիլիլէն թէօթիլիլէն տիր պէ-
լէտիլէն հաթիլիլէն, եալընը միւսիւ-
մանլարտա օլտուղու, մահաքէմէլէ-
րին իսթիլիլէն օլունմամըն պիր հալտէ
պուլունմամըն մէհէպիլիլէն իթմէն քէն
ալարագ նէշը իշխմէն քէն իշխմէն քէն
ալար, պու սէօյլէտիլիմիլի թաստիգ իթ-
մէքտէ տիր :

Մէլիւր գանուսուն մուվաճէհէսիտէ,
Խըրիսթիանըն չէհաթէթի թուծու-
մազ, վէ իսթիլիլէն հիւմադունա լալ-
մէն, ինսաֆը պիր գատը, պիր նա-
լիպ, վէ եալիստ սալիլ պիր Միւսիւ-
ման հաթիմ, օգուտուղու քիթապար-
տան, պիր կեմալուրար չէհաթէթիլիլէն,
այնի պիր միւսիւման չէհաթէթիլիլէն
պիլիլէն թահթընտա էօյլէթիլիլէն տիր
Խըրիսթիանըն մէզհէպիլիլէն պիր գալիտէն
է-
սալիլէն իսթիլիլէնէն բաքաք իշին
նէ տէրնէտէն գուվիլէթի վէ էհէմիլ
իսէ, էօյլէ տէ, միւսիւմանըն, մէզ-
քիւր իթիգաթը, մէզհէպիլէն պիր իթի-
գատ տըր : Իմտի, մէմալիլէն մահրու-
սէնին միւսիլիլէն թէօթիլիլէն տիր պէ-
լէտիլէն հաթիլիլէն, եալընը միւսիւ-
մանլարտա օլտուղու, մահաքէմէլէ-
րին իսթիլիլէն օլունմամըն պիր հալտէ
պուլունմամըն մէհէպիլիլէն իթմէն քէն
ալարագ նէշը իշխմէն քէն իշխմէն քէն
ալար, պու սէօյլէտիլիմիլի թաստիգ իթ-
մէքտէ տիր :

րին իսթիլիլէն օլունմամըն պիր հալտէ
պուլունմամըն մէհէպիլիլէն իթմէն քէն
ալարագ նէշը իշխմէն քէն իշխմէն քէն
ալար, պու սէօյլէտիլիմիլի թաստիգ իթ-
մէքտէ տիր :

Պուլունմամըն նէթիլիլէն օլարագ, մէ-
մալիլէն մահաքէմէլէրի, ֆէնա պիր
հալտէ պուլունմամըն տըրտըր : Իմտի
պիլիլէն էօյլէ գանն իտէրիլ քի Պապը ա-
լի, մէլիլէթէն տալար գըլան ահա-
նանլէրին եալալ, եալալ ֆէսիլինէ
մուվաճէպագ օլմագ իշին, մահաքէմէ-
լէրին, հիւքիւմէթի իծրայէնին միւ-
տալիլէնտէն վէգանուսու մէզհէպի-
լէնին հազգընտա էնէպիլիլէրինտէն գու-
թարըպ, ումուսիլ պալիլէթ մէպտէլէրի
իւզէրինէն միւսապտէն օլտուղու հալտէ,
վիրէնէլիլէն գալարալարընտա մահաքէ-
մէլէրի թէհիլիլէն միւսիլիլէն իթմէլի
տիր, թարաֆէլիլէն մէզհէպիլիլէն հէր
նէ օլուն իսէ օլուն :

Պապը ալի, իշ պու իսլահաթլարը,
թէհիլիլէն սուրէթտէն իծրա իտիպ, պու-
նուս իսպալիլէն եալիլէթիլիլէն իսթան-
պուլ վիրտու իշխմէնտէն, օլ վագըլ
ահաթիլիլէրին իշին պիլիլէն օլուն վէ
օլ վագըլ, հիւքիւմէթի սէնիլէն, քէնտի
էվիլինն ալարագ օլմագ իտապալարտա
պուլունմամըն, վէ տիրալարտա
պուլունմամըն պիր չէ, իսթիլիլէն :

Միտահաթ բաշա հազընթէրի, սա-
րաղամընտա ալ պիր, երինէ
Մէհիլէն օլունմամըն բաշա հազընթէրի
նապ օլունմամըն տուր :

Մէհիլիլէն թէպագաթ աղաքն-
տան ֆալիլիլէն Մուսթաֆա Հալիմ
պէ, էֆէնտիլէն Մէքքէն միւքէրէմէ
բայէսի թէվիլիլէն վէ իհսան պուլուն-
մուլ տուր :

Մապէլիլէն Հիւմանուս պէլիլէն վէ
ալընէն քեմալիլէնտէն մէհիլիլէն
էնթէրիլիլէնտէն ալիլ օլունմամըն
ի-
լիլիլէն տիր :

Տարը Շուրա ապէրի աղալի սա-
պըպաքնտան ֆէրիգ սապտէթիլիլէն
միլ բաշա հազընթէրիլիլէն, երինէ Տարի
Շուրա ապէրի աղալընտա թայիլէն
իսուսուսուն իրապէի Մէնիլէն չէրէֆ-
սուտուր պուլունմամըն տուր :

Վիլիլէն սէֆիլիլէն քէպիլիլէն ալիլ-
ֆէթիլիլէն Արիֆիլիլէն էֆէնտիլիլէն
հազընթէրի, սահիլիլէնտէնտէն, եալըն կի-
մէ, տիւլիլէն էնէպիլիլէն սիւֆէրապըն
պիր զիւրապէթ վէրէնէն, վէ տնտէն
սոնրա մահիլիլէն մէհիլիլէնտէնտէն
ա-
լիլիլէն իտէնէլիլէն տիր :

Իշ պու բէնէնէպիլիլէն կիւնիլ, տէվ-
լէթիլիլէն Պաղը Մուսթաֆա բաշա հազ-
ընթէրիլիլէն քէրիմէի միւքէրէմէլէրի
իսթիլիլէն հանըմ էֆէնտիլիլէն հազընթէ-
րիլիլէն, իսթիլիլէն նազըրըն տէվիլիլէն
իսթիլիլէն Երիֆ բաշա հազընթէրիլիլէն
աղալ ու նիքնալարըն իծրա օլունմամը-
ն իշխմէնտէն տիր :

Բէթիլիլէն լաղլ օլունմամըն մու-
գատտէմէն եաղտը, վէ տէվիլիլէն պու-
լարիտալըն զալ իթմէնէնէլիլիլէնտէնտէն
գալիլիլէն չարէսիլիլէն արապալարըն
տալիլիլէն պէնտիլիլէն իտիլիլէն իշին պու

քէրէն Շուրալիլէն Տէվիլիլէն գալարընտա,
Բէթիլիլէն իտապէսիլիլէն իսթիլիլէն գալարը-
նտա իլէ լաղլ օլունմամըն, վէ Բէթիլիլէն
իտա-
րէսիլիլէն պուլունմամըն իսթիլիլէնտէն
ա-
լընմասընտա վէ իսթիլիլէնտէն
իսթիլիլէնտէն տէվիլիլէն թարաֆէնտան
իթապընտա գալարալ վիրիլիլէն, վէ էմիլ ու
իտապէսիլիլէն իսթիլիլէնտէն էմանէթիլիլէն
էնթէրիլիլէն հէվալէ օլունմամըն, իգթիլիլէն
իտէն մէհիլիլէնտէն թայիլիլէնտէն պաշ-
լանըմըն տըր :

Սալարըն վալիլիլէն տէվիլիլէն Սալ-
արիլիլէն հազընթէրիլիլէն մահիլիլէն
իսթիլիլէնտէն աղիլիլէն իթմիլիլէն տիր :

Իպարալիլիլէն իսթիլիլէնտէն օլունմամըն
հազգընտա գուհուր իտէն վագապտան
տուրալ, իսթիլիլէն հիւքիւմէթի թարա-
ֆէնտան թարաֆիլիլէն իսթիլիլէնտէն իտիլիլէն
Պու քէրէն իշխմէնտէնտէն կէօրէ, մէմ-
լէթէթէլիլէն պէլիլէն էսալիլիլէն բընտ
Շարլ էնանպիլիլէն պուլունմամըն իշին
ալիլիլէն վէ գալարըն միւսիլիլէնտէնտէն
ալիլիլէն իլիլիլէն օլունմամըն էնթէպալարըն
վիրիլիլէն :

Կէնէն շու պիր գալ կիւն գալ-
ֆէնտա, մագաթ սապտէթիլիլէնտէն
մէմլէթէթէլիլէն իսթիլիլէնտէն իլիլիլէն
թահիլիլէն սալիլէն իսթիլիլէնտէն պուլուն-
մուլ, պուլունմամըն պիր իսթիլիլէնտէն
օլունմամըն մատտէսիլիլէն, պիրիլիլէն թա-
լիլիլէն իսթիլիլէն միւսիլիլէնտէն թա-
րաֆէնտան էթիլիլէնտէն պէրունտէն պիր
թագըմ ապէրիլիլէն թարաֆէնտէնտէն
տան նալիլիլէն իսթիլիլէնտէն հալիլիլէն, վէ պի-
րիլիլէն մէմլէթէթէլիլէն իսթիլիլէնտէն
ապէրիլիլէն թէվիլիլէն օլունմամըն նիքնալար
մատ-
տէսիլիլէն տալիլիլէն օլունմամըն վէ
էն-
վալարընտա տալիլիլէն պու կիւնիլիլէն
վիրիլիլէն իթմէն իլիլիլէն պուլունմամըն
նու լէվիլիլէն թարաֆէնտէնտէն :

Իսթիլիլէնտէն իլիլիլէն Գալարընտա պէլ-
իլիլէնտէն վազ օլունմամըն իլիլիլէն, թարա-
ֆէ Սալիլիլէնտէն Սէնիլիլէնտէն իսթիլիլէն
մէթիլիլէն թիլիլէն քէօրիլիլէնտէն բալարա-
լարըն վէ տուպալարըն եօլա չըգըն օլ-
տուղունտա զազթիլիլէնտա եալընտ :

Չաթը հազընթէրիլիլէն շահանէլիլէն, պի-
րապէրիլիլէն բընտ Ալպէրիլիլէն վէֆաթը
հազգընտա Ալմանտա իմէրալթուր
հազընթէրիլիլէն, պա թէլիլիլէնտէն իլիլիլէն
լը թէլիլիլէն իլիլիլէնտէն տիր :

Չաթը հազընթէրիլիլէն թահաթիլիլէն
մէմալիլէն մահրուստէն պուլունմամըն
իսթիլիլէնտէն թէլիլիլէնտէն գըլմագ
պալարտա տէրքեալ օլունմամընտէն
նիքնալար իսթիլիլէնտէն օլմագ իլիլիլէն, Սէլա-
նիլիլէն թէլիլիլէն թարիլիլէն թապիր օ-
լունմամըն թահիլիլէն գալարընտա, պու
տէֆա իտանէլիլէն նապտիլիլէն Եօլմալընտ
տըր :

Իսթիլիլէնտէն նէգաթիլիլէն մուհաթ-
պէ գալիլիլէն աղապընտա Պաղտալը-
նտա Օհան էֆէնտիլիլէն, Բուլիլիլէն Միսալ
էֆէնտիլիլէնտէն, Բէլիլիլէնտէն սալ-
իլիլէնտէն սէնիլիլէն օլունմամընտէնտէն
գանիլիլէնտա օլունմամընտա Բուլ-
իլիլէն էֆէնտիլիլէն տալիլիլէն, Ալիլիլէնտա
սալիլիլէն նաթընտէն սէֆաթիլիլէնտէն
սիլիլէն իլիլիլէնտէն սալիլիլէն նապ օ-
լունմամըն տուր :

Ղաղթիլիլէնտա, պալէն տիլ-
գաթիլիլէնտա էսէրիլիլէն օլարագ եանընտ
վուգու պուլունմամըն միւսիլիլէնտէն
տիր, լալիլիլէն պիր եանընտ վուգու
կէօրիլիլէնտէն, վէ եալիլիլէն իսթիլիլէն
ալընտընտա սոնրա, էնթէմիլիլէն օլ-
տուղու հալտէ, թահիլիլէնտէն միւսապ-
ալ իթմէնտէն թէլիլիլէնտէն էսէրիլիլէն
կիլիլիլէնտէն : Իմտիլիլէնտէն թէլիլիլէնտէն
պէնտա իտէրիլիլէն, կէնէն կիւնիլիլէն :

զէվաթը մուղղամատան պիր զաթըն
էնթէպիլիլէն ալարըն նապիլիլէնտէն, հէր նա-
սըլ իսէ շալիլիլէնտէն էնթէլիլէնտէն լաշէ լու-
ղիլիլէն իսթիլիլէն օլունմամըն տուր քի,
մէզքիլիլէն սոնրալիլէն լուղիլիլէն, ինսան
էնթէլիլէն էնթէլիլէն իսթիլիլէնտէն ճալիլիլէն
կիլիլիլէնտէն :

ԳԱՐԱԲԵՅՈՑ ԲԵՅԵՐԻՍԻԻ
Շիմտիլիլէն Գալարընտա քէօրիլիլէն
էնթէլիլէն վազ օլունմամըն տէմիր քէօր-
իլիլէնտէն տուպալարըն, վէ իսթիլիլէնտէ-
ն ըսկալարընտ քէրիլիլէնտէն իտէր
իսթիլիլէնտէն պիր միւսիլիլէնտէն լուղու
պուլունմամըն, պու պապտէն թաֆիլիլէն
մալիլիլէնտա օլմագ իսթիլիլէնտէն, Գա-
լարտա Գէրգ պէլ իսթիլիլէնտա Նո. 9
Նորթ Պըրիլիլէն սիլիլիլէնտա գուլուն-
տա անթէլիլիլէնտա Մ. Ուլիլիլէնտա Մու-
անըն մաղապալարտա պաշ մաքիլիլէն
Թէլիլիլէնտա միւսապալարտա օլունմամըն :

ՄԵՆՏԱՍԻՍԻՍ ՊԻՐ ԻՆԱՆ
Սահիլիլէնտէն Պահիլիլէն գալարըն էմ-
թա կէօրիլիլէնտա ճաթիլիլէն Նո. 26 մա-
ղապալարտա, էվրոպանտէն իլիլիլէնտէն
Բուլիլիլէնտէնտէն օլունմամըն վէ Պուլըն-
չինտա պիլիլիլէնտա սալիլիլէնտա վէ սա-
լիլիլէնտա պէլալ Բուլիլիլէնտէնտէն Եօ-
լունմամըն վէ Պուլընչին բըրոմէլիլէնտէն
նիլիլիլէնտա շարիլիլէնտա իլիլիլէնտա քէլա
Սալարտանտէն 93,000 պիլիլիլէնտէն իպա-
րէթ օլուն վէ ալթընտա պէլ տէֆա
բիլիլիլէնտա չէլիլիլէնտա, Նըսթը գալա-
նըր վէ տիլիլէնտա զալիլիլէնտա իտէր
նէլիլիլէնտա պիլիլիլէնտա տալիլիլէնտա
նէլիլիլէնտա :

Հէր ճիլիլիլէնտա պիլիլիլէնտա գուլունտա
վէ բիլիլիլէնտա իսթիլիլէնտա իտէն պիլիլիլէ-
նտա պէլիլիլէնտա տալիլիլէնտա միւսապալարտա
սիլիլիլէնտա իլիլիլէնտա օլունմամըն :

1872 հոկտ. 2 Գուլար 3: Երիլիլէնտա

ԹԻԻ Զ Զ ԱՐԻՑԻ			
1 լիլլըրուլ 17 հոկտեմբեր			
Միլիլիլէնտա Նիւ Օրլէանտա Բուլիլիլէնտա			
Բէնա		10	1/3
Պու կիւնիլիլէնտա սալիլիլէնտա 15,000 պալա			
Բուլիլիլէնտա Բուլիլիլէնտա տուրիլիլէնտա			
ԳԱՐԱԲԵՅՈՑ ԲԵՅԵՐԻՍԻԻ			
Էսէ, Ուլիլիլէնտա	հոկտ.	պալարտա	58-14
» » 7 »	սալարտա	ալա	58-08
» » »	սալարտա	7	53-11

ԱԶԳԱՑԻՆ
... իսթիլիլէնտա
Մենք Գալարտալիլիլէն ժողովրդեան
կողմէն պապալարտա ընտրուած էլիլիլէն,
Ս. Բարիլիլէնտա իլիլիլէնտա իսթիլիլէնտա
1863էն մինչ 'ի 72 տարուլիլէնտա հալիլիլէնտա
տեսակալիլիլէնտա իսթիլիլէնտա միլիլիլէնտա
բայիլիլէնտա իսթիլիլէնտա միլիլիլէնտա 3 1/2
տարուլիլէնտա հալիլիլէնտա յուլիլիլէնտա
կան իսթիլիլէնտա իսթիլիլէնտա իսթիլիլէնտա
ժողովրդեան ներկայացուցիլիլէնտա, «հալիլիլէ-
նտա տուրիլիլէնտա հետ բաղապարտէնտա» Բ-
սիլիլիլէնտա մինչև յարըն գործը երկարուլիլէնտա
ու միտընալ 6 տարուլիլէնտա հալիլիլէնտա ալ
ալիլիլէնտա համար, իսթիլիլէնտա տուր
պէլալ ըլլալիլիլէնտա և մենք ալ մեր անձ-
նալիլիլէնտա զալարտալիլիլէնտա պապալարտա, ալ ևս
Տիլիլիլէնտա իսթիլիլէնտա ապալարտա եր-
թալ գալարտա ժամանակ չունենալիլիլէնտա,
այլմէն իլիլիլէնտա հրապարտիլիլէնտա մեր պալարտա-
նէն :

Հանգիլիլէնտա ... իսթիլիլէնտա, սիլիլիլէնտա
տուր, 'ի գիլիլիլէնտա ժողովրդեան
հրապարտալիլիլէնտա
72 հոկտ. 6 Ուլիլիլէնտա
Գրիլիլիլէնտա Միլիլիլէնտա
Սալարտա մահիլիլիլէնտա

1872 հոկտ. 6 Կ. Պոլիս

... խմբագիր :

Սղերդի առաջնորդական վիճակի
բառ որոշման կեդրոնական վարչու-
թեան դռնալու պատրաստուած մի-
ջոյնիս , խոստանալով Սղերդի 24 գիւ-
ղորէից մէջ Անձնուէր Ընկերութեան
շնորհիւ բացուած և այժմ գոցուած
վարժարանները կրկին բանալ , Գաղ-
ժողովոյ մեծապատիւ անդամք փու-
թային զիս քաջալերել բանիւ և արդ-
եամբ և բարեհաճեցան նուիրել զբաժ-
նիւ և գիրքը : 0-ի . 1-ի
կարապետ էֆ. Գարակէօզեան 5
Բարսեղ » Հալաճեան 5
Սենեքերիմ » Մանուկեան 2
Ստեփան » Փափազեան 100 քե-
րականութիւն :

Նաև հետեւեալ բարեսէր անձինք ալ
նուիրելոյն դրամ և գիրք :

0-ի . 1-ի
Միքայէլ էֆ. Թակորեան 2
Սիմոն » Մանուէլեան 1
Ռուբէն » Գրիգորեան 2 Գ-ի . 1-ի
Գեորգ » Չոպանեան 20 Գաղա-
քական տնտեսութիւն :

Վերոյիշեալ դրամներով դպրոցա-
կան 500 ի սօտ մեծ և փոքր գրեանք
ծախու առնուելով , կը մեկնիմ 'ի Սը-
ղերդ . և թէ իմ և թէ Սղերդի ու-
սումնաստենէ ազգայնոց շնորհակալու-
թիւնը կը մատուցանենք նուիրատու
մեծապատիւ սղգայնոց , խնդրելով ա-
մենայն ազգասէրներէ որ բարեհաճին
մեր աղքատ հեռաւոր և ուսման խիստ
կարօտ ժողովրդեան մօտաւոր դարգաց-
ման համար գիրք , թուղթ , գրիչ նը-
ւիրելու . սրպէս զի Անձնուէր Ընկերու-
թեան շնորհիւ աւելի բնագործակուի
Սղերդի և չընկալոյց մէջ բնակող
քիւրտախօս ազգայնոց մէջ ազգային
լեզուի ուսումը և ազգային դաստիա-
րակութիւնը :

Խնդրելով որ բարեհաճիք սոյն շնոր-
հակալութեան գիրք հիւրընկալել Ձեր
պատուական թերթին մէջ :

Մնամ աղօթքարար
Պետրոս վարդապետ Առաջնորդ
Սղերդու և վիճակաց նորին

1872 հոկտ. 5 'ի Կ. Պոլիս

... խմբագիր :

Պատուական օրաթերթի 2009 թը-
ւոյն մէջ Մանիսայէն եկած և իզմիր-
տէն թահրիրաթ անունով երկար նա-
մակ մը կարդացիւնք , յորում եռասուղ
նամակագրին մեղնկատմամբ բրած մէկ
քանի ակնարկութիւնները միայն մեր
ուշադրութեանը զարկաւ , ուստի Պ.
անծանօթին միայն այդ ակնարկու-
թիւնները ներկայիս ուղղել կը փու-
թամ փոստէ ըլլալով որ մեծարգոյ բն-
թերթից կրնան մակագրել թէ Պ. ե-
ռասուղին միւս գրածներն ալ ո՞րչափ
ոտայօք են , բայց հոգ չէ ներկայ ժա-
մանակիս մէջ ուսումնական կարծուած
անձինքներ իրենց գրիչը իբրև սղոց
գործածելով զայս անխնայաբար կու-
ղեն սղոցիլ . երբէք չեն մտածել թէ
սղոցը միայն փայտ կրնայ կտրել , և ոչ
թէ ուրիշ կարծր մարմիններ :

Նախ Պ. անծանօթ կրէ թէ ' Ղու-
կաս փափազեանը զԱրզումանեան վար-
դապետը խրատած է , ընդհանր զՄա-
նիսայիս յորդորելով իբրև թէ յիշեալ
Արզումանեանը քորոզիչ կարգած է .
միւրաւ շատ դժբախտաբար այս տեսակ հա-
կատութեան մը առաջին անգամ հան-
դիպելուս , ըստ օրում Ղուկաս ո՞վ է և

ի՞նչ մարդ է որ Արզումանեան վարդա-
պետը անկէ խրատ սպասէ , և անոր
ծեռամբ քորոզիչ կարգուի , արդարեւ
զարմանալի իրողութիւն . զենդհակառա-
կը ' ես ինքն էի որ իմ նուիրական պար-
տաւորութեանս համաձայն յիշեալ Ղու-
կաս փափազեանին անուղղայ վարույց
համար յորդորներ կը կարդայի Մանի-
սա գաղած ժամանակներս , վստի զի
Ղուկասին կիներ մեռած ըլլալով յուսա-
հատութեանն ինքն ինքզինքը գինեմուրու-
թեան տուած էր , իւր հոգեւորս հայ-
րը որ Մանիսայի պատուաւոր քահա-
նաներէն մին էր , շատ անգամ կ'ստի-
պէր զիս որ իւր որդւոյն այս ամօթալի
բնթացքը ուղղելու ջանամ , ըստ այսմ
և ես կը խրատէի զինքը , և ոչ թէ նա
զիս , այս պարագայն իբրև պարծանք
չեմ ' յիշեր ' վստի զի իմ նուիրական պաշ-
տօնիս բնական պարտաւորութիւնն է ,
այլ միայն ճշմարտութիւն մի երեւան
հանելու համար :

Երկրորդ Պ. անծանօթ եռասուղը
կը յաւելու թէ ' Մանիսայից զիս իբրև
իրենց խոսովարար արտաքսած ըլլան ,
ասիկայ յայտնի սուտ մի է , որ ոչ մի-
այն ինձ , այլ և նոյն իսկ Մանիսացոյց
ներքին խիղճը կը վերաւորէ . վստի զի
Մանիսայից էին որ իմ Զմիւռնիա եր-
կար մնալուս վրայ տրտնջալով , յատ-
կապէս փափազեան մեծապատիւ Յով-
հանէն էֆէնտին իզմիր գալով ' լու-
սահոգի Պօղոս սրբազան հօր հրամա-
նաւը և ստիպելովը վերադարձանք Մա-
նիսա փափազեան Յովհանէն էֆէն-
տին հետ , ուրտեղ մեր քարոզչութեան
պաշտօնը տարի մը ևս վարելով ' Ս . Էջ-
միածնի ուղեւորութեան պատճառաւ
հազիւ հազ կարող եղանք բաժնուիլ մեր
հայրենիքէն :

Երրորդ մեր Պ. անծանօթ բսած էր
թէ (Մանիսայի քահանայից խոսովու-
թեան շարժառիթը Արզումանեան վար-
դապետն է) . Պ. անծանօթ ' եթէ կու-
ղես և կը փափաքիս տեղեկանալ քահա-
նայից խոսովութեան պատճառը , և որ
ժամանակէն սկսիլը « մտիկ բրէ որ խօ-
սիմ ' քեզ ' Գահանայից խոսովութիւնը
1856 մայիս 18 էն սկսուած է , մինչդեռ
Տէր Թադէոս և Տէր Վրդանէս քահա-
նայք կենդանի էին » պատճառն ալ
« ծուխ (1) առնել ծախելու խօսքերն են »
և ինչպէս որ մինչև ցարդ նոյն խո-
սովութիւնն է որ կը տեւէ . « պարոն ան-
ծանօթ , տէր Յովհանէնսը զտէր կա-
րապետը պահարանին մէջ իւր հողա-
թափովը կը ծեծէ , իրեն լէգէօն բսե-
լուն համար , ես ի՞նչ ընեմ , տէր Յով-
հանէնսը իւր աղջկան և փեսին հետ
խոսով կենալուն համար ժողովուրդը
գայթակղած է , ես ի՞նչ ընեմ , թող
առաջնորդին փոխանորդը կարգի գնէ
որովհետեւ ես այդ մասին պատասխա-
նատու չեմ :

Չորրորդ Պ. եռասուղը կրէ թէ ' 20
տարիէ 'ի վեր Մանիսայի դպրոցը
ամեն ուսումնաբ դաս կը տրուի , և շատ
յառաջադէմ աշակերտներ ալ ելած են
մէջէն . « Պ. անծանօթ , Մանիսայի դըպ-
րոցը 36 տարիէ 'ի վեր է որ ունի իւր
ուսումնական դասաստանները շարու-
նակ և ոչ թէ ըստ տարիէ 'ի վեր ' և
թէ ալ աւելի հասկընալ կուզես 1836
թուականէն սկսեալ մինչև 1859 թուա-
կանը եկող զնացող վարժապետաց 168 ,
760 դահեկան ծախք եղած է , ինչպէս
իմ օրագրութեանս մէջ նշանակած եմ .
քանի ' վարժապետ եկած գացած և

(1) Մուս որ կըսուի նէ ' ժողովուրդն է ,
որ տեղւոյն առաջնորդը հանդուցեալ քա-
հանայից ժողովուրդը ծուխ առնումը կը
ծախէ :

ամեն մէկը որչափ ժամանակ կեցած և
ինչ ստակ առած ըլլալը , որ յականէ
անուանէ հաշուեցուցակը ժամանակին
պիտի հրատարակեմ ամեն պարագա-
յովը եթէ ողջ մնամ : Հիմա քեզ կը
հարցնեմ Պ. եռասուղ , ո՞րն է ձեր բ-
սած յառաջադէմ աշակերտը , արդ-
եօք մէկը դո՛ւն ես , և կամ թէ փա-
փազեան Մ. Ղուկասն է . այս հարցը-
նելովս չեմ ուզեր Մանիսայի դպրոցը
պախարակել , այլ սա ըսել կուզեմ թէ
երանի Մանիսայի դպրոցին որ ձեզ նը-
ման պերճիմաստ ուսումնական պաշտ-
պաններ ունեցած է :

Հինգերորդ ' այս եռասուղ անծա-
նօթ ' իւր ամեն սուտերը կլիւ տալ
յանդգնելէ ետեւ , կը համարձակի Մա-
նիսայի ազգային կառավարութեան
ղեկը բողբոջին Մ. Ղուկասին տալ . Պ.
անծանօթ , մի ' այդչափ բարձրացներ
Մ. Ղուկաս փափազեանը ' որ վար իջ-
նելը դիւրին ըլլայ . միթէ Մանիսայի
մէջ մարդ պակաս է ազգային գործե-
րը տեսնելու , չեմ գիտեր թէ նպատա-
կըդ ի՞նչ է ո՞վ Մեծնորդ Մ. Ղուկասի
արդեօք Մ. Ղուկաս փափազեանը պակ-
սելու ըլլայ , Մանիսայից երեսի վրայ
պիտի մնան , քաւ լիցի . Պ. անծանօթ ,
մի այդչափ Մանիսա պղտիկցներ , ու-
րովհետեւ ունի Մանիսա ազգասէր ու
ուսումնասէր անձինքներ , բայց մէկ
քանի ինքնահաւան անձինք Մ. Ղուկասի
նման խոշնդոտ ըլլալով նոցա գործե-
լուն , անոնք ալ դիմադէն կը նային :

Յուսով եմ . . . խմբագիր , որ ներ-
կայ նամակս ձեր ազատախօս թերթին
մէկ անկիւնը տեղի գտնելու պատիւը
կուենայ առ 'ի ճշմարտութիւն վերո-
յիշեալ մէկ քանի ակնարկութեանց :

Որով մնամ աղօթարար
Ստեփան վարդապետ
Արզումանեան

5 հոկտ. 1872 Խասգիւղ

... Տէր ,
Ձեր պատուական լրագրոյն 2003 և
2010 թիւ թերթերուն մէջ Խասգիւղի
Թադ. խորհրդարանն անցած դէպքի
մը նկարագիրն պարունակող երկու նա-
մակներ տեսանք :

Առաջին նամակաւ յիշեալ դէպքը
ստուգապէս նկարագրուած ըլլալով
չ'ուզեցինք գրիչ ձեռք առնուլ , մեր
շնորհակալութիւնն , յայտնելու համար
իսկ ինչպէս Ձեզ ' նոյնպէս և նամակա-
գիր անձին :

Բայց երկրորդ նամակն սոյն եղելու-
թիւնն բողբոջին կերպարանափոխ
ընելու և զմեզ անպատուել ջանալու
համարձակած ըլլալով , այսօր կ'ստիպ-
ուիմք Ձեր անաչառ լրագրոյն միջոցաւ
մէկ քանի դիտողութիւններ ընել և
սոյն նամակին իրական յարգն աչաց
առնլու գնել :

Նախ ' սոյն նամակն ամպիսի կէտեր
կը պարունակէ ' որք նոյն օրը բնաւ
տեղի ունեցած չ'ըլլայէ զատ երբէք
հաւատալի լինելու հանգամանք մը
չ'ունին ոչ միայն մեր ծանօթաց ' այլ
ամեն ողջամիտ անձանց իսկ , ինչպէս
մեր բսելը թէ հանգստանալու համար
եկած եմք 'ի Թադ. խորհրդարան և թէ
մեր բնկերակիցներուն գալուստ կ'սպա-
սեմք , և նոցա բնաւ չի գալը են . ևն .

Միանգամայն շատ պարագաներ
որք մեր հակառակորդաց նոյն օրը
բռնած բնթացքն կը մեղադրեն , անու-
րոշաբար և խիստ թերի կերպով յիշ-
ուած են յիշեալ նամակին մէջ և կամ
բողբոջին զանց առնուած են . ինչպէս
որ Թադ. խորհրդոյ երկու անդամոց

կողմանէ մեզ դէմ ' արձակուած թշնա-
մական խօսքերն , կատարուած յար-
ձակումը , ապակիներուն խորտակումը
(յարձակոյ ալմիջոցին) որոնք նոյն օր-
ուան դէպքին ծանրակշիւ մասը կը
կազմեն , սա խօսքին մէջ ամփոփուած
են « հրամայուեցաւ որ բռնի դուրս
հանեն » :

Կարծեմք այս կէտերն բաւական են
« յանուն արդարութեան » սկսուած և
« 'ի սէր ճշմարտութեան » վերջացած
այս ստայօղ. նամակին արժէքն և նո-
րա հեղինակին յանձն առած ձրի շո-
ղորթութեան գերը ցոյց տալու ըն-
թերցողաց :

Իսկ երբ նամակագիր Գիրէճճի Ա-
ռաքել աղայի անձնական արժանիքն
ալ 'ի հաշիւ առնուի իր այս պաշտօնին
հետ , արժանիք մը ' որ բոլոր խա-
գիւղացոց արգահատանք կը շարժէ ,
այն ատեն աւելորդ աշխատութիւն մը
յանձն առած ըլլալիս քաջ կը զգամք .
բայց և այնպէս լաւ համոզուած ըլլա-
լով ըստ կղծօրութեայ թէ « Որ միան-
գամ խնայէ չարաց , 'ի կորուստ մատ-
նէ զբարիս » , կ'ուզեմք մեր այս սկզբ-
բան համեմատ վարուիլ :

Գալով Առաքել աղա Սարգիսեանի
գործածած անարգական բառերուն
անոնք , իր քաղաքավարութեան և
բարոյակամութեան վրայ ճիշդ գաղա-
փար մը տալու միայն կը ծառայեն , ա-
ւելորդ է ըսել , առանց մեր անձին ո՞ր
և է անպատուութիւն բերելու , և իր
վիշալութեան անկողմնակալութեանը
դէմ ամենէն զօրաւոր փաստեր են նոյն
իսկ իր բերնին մէջ :

Ընդունեցէք , Տէր , մեր յարգա-
նաց և շնորհակալութեանց անկեղծ
հաւաստիքը : Որով մնամ ևն .

Կ. Յ. Բարադամեան
Բ. Գ. Այսօր հետեւեալ նամակը
կ'ստանամք երկրորդ նամակն ստու-
րագրող անձին կողմանէ :

... Բարադամեան էֆ .
Ձեր զլխէն անցած դէպքի մը նկատ-
մամբ դրած նամակս բողբոջին սխալ ե-
ղած ըլլալով և յանրաւի զձեզ անպատ-
ուած ըլլալովս , ներկայիս կը փութամ
յիշեալ նամակը յետո կոչել և կը խնդրեմ
որ ներողամիտ ըլլալով ' ներկայ նամակիս
նկատմամբ պատշաճ դատած տնօրինու-
թիւննիդ 'ի դրժ գնէք :

5 հոկտ. 1872 Գիրէճճի Առաքել
Խասգիւղ Սարգիսեան

Այս յետո կոչումը ' որ ամեն հա-
մոզիչ փաստէ աւելի զօրաւոր կերպիւ
կը հաստատէ մեր բսածները , հրատա-
րակելէ յետո ' որ և է դիտողութիւն բ-
նել աւելորդ կը համարեմք վեհանձն-
նաբար :

6 հոկտ. 1872 Կ. Յ. Բ.

ԼՍԱՐԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱՍԻՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
'ի ԽՈՍՊԻՒԴ
Պատիւ ունիմք ծանուցանելու ար-
գոյ հասարակութեան որ ' այս կիւրա-
կէ հոկտ. 8 , Մեծ . կարապետ էֆէն-
տի Պաղճեան « ժողովրդական փրճա-
կի վրայ » պիտի ատենախօսէ , Գիրք .
ճի . Պ. Բակրի զրօսարանը թիւ 125
(Եֆէնի-Մահալէ) ժամը ճիշդ 7 ին :

Մուտք 40 փարայ :
6 հոկտ. 1872 Ի Գիմաց
Ժող. բնկերութեան
Խ. Ռ. Սերմաբէշեան

ՍԱՀԻՊ ԱՌԱՔԵԱՆ
ԳԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Գալաթա ընդհանրիկ բարագործաւ
Կ. 29 Իսկ ' խմբագրատ